

INVESTIGATION OF URBAN GREEN AREAS FROM THE FRAMEWORK OF SUSTAINABLE URBANIZATION ON THE CASE OF AMASYA

Zeynep ÖZDEMİR - Merve ÖZKAYNAK

ABSTRACT

In the period from the 1980s to the present, it is seen that urban land use cannot be managed effectively due to rapid urbanization and green areas are rapidly destroyed due to urban rent. With the developing technology after industrialization, new developments in building materials and construction techniques have resulted in high-density residential areas. Due to the fact that the green areas are not planned in accordance with the zoning plan standards while designing the residential areas, the ecology and micro-climate of the cities are gradually deteriorated, resulting in problems such as environmental pollution. This situation threatens the sustainability of cities and negatively affects leaving livable areas to future generations. With disasters such as the Covid-19 pandemic, which has recently affected the whole world, we once again come across how important it is to protect urban green spaces, which are one of the building blocks of sustainable urbanization. In this context, starting from the problem that urban green spaces are insufficient for sustainable urbanization, it aims to examine the city of Amasya in the sample. In this paper, the settlement area in Amasya Center is divided into three regions according to the spatial development periods: the historical city center, the post-1960 development area and the post-1990 development area. In the study, the distribution of green area types in different sizes and in different locations in the separated regions was examined, and the compliance of the existing green areas with the per capita m2 standards was investigated. As a result, it has been determined that the green areas in the neighborhood scale of the city of Amasya, which have developed over the years, are below the planning standards. In addition, it has been determined that it is faced with the problem of rapid destruction of natural areas with the pressure of concretization. As a result, suggestions were made to increase the green space capacities, which is one of the sustainable development goals of the cities, specific to the sample area.

Keywords: Amasya, Public Space, Urban Green Space, Planning Standards, Sustainable Urbanization.

Dr. Öğr. Üyesi, Amasya Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü

Mail: zeynep.ozdemir@amasya.edu.tr

 ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8412-9044>

Dr. Öğr. Üyesi, Amasya Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü

Mail: merve.ozkaynak@hotmail.com

 ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1423-6749>

Makale Atıf Bilgisi: Özdemir, Z.-Özkaynak, M. (2023). "Kentsel Yeşil Alanları Sürdürülebilir Kentleşme Üzerinden Okumak: Amasya Kenti Örneği". *Çevre, Şehir ve İklim Dergisi*. Yıl: 2. Sayı: 3. ss. 270-292.

Makale Türü: Araştırma
Geliş Tarihi: 17.11.2022
Kabul Tarihi: 13.12.2022
Yayın Tarihi: 31.01.2023
Yayın Sezonu: Ocak 2023

KENTSEL YEŞİL ALANLARI SÜRDÜRÜLEBİLİR KENTLEŞME ÜZERİNDEN OKUMAK: AMASYA KENTİ ÖRNEĞİ

Zeynep ÖZDEMİR - Merve ÖZKAYNAK

Öz

1980'li yıllardan günümüze kadar olan süreçte hızlı kentleşmenin etkisiyle kentsel arazi kullanımının etkin bir şekilde yönetilemediği ve kentsel rant nedeniyle yeşil alanların hızla tahrip edildiği görülmektedir. Sanayileşmenin ardından gelişen teknolojiyle beraber yapı malzemesindeki ve yapım tekniklerindeki meydana gelen yeni gelişmelerle yüksek yoğunluklu konut alanlarının ortaya çıktığı görülmektedir. Konut alanları tasarlanırken imar planı standartlarına uygun yeşil alanların planlanmamasından dolayı, kentlerin giderek ekolojisinin ve mikro-klimasının bozulmasına dolayısıyla çevre kirliliği gibi sorunların ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Bu durum kentlerin sürdürülebilirliğini tehdit ederek gelecek kuşaklara yaşanabilir alanların bırakılmasını olumsuz yönde etkilemektedir. Son zamanlarda tüm dünyayı etkileyen Covid-19 salgını gibi afetlerle sürdürülebilir kentleşmenin yapı taşlarından biri olan kentsel yeşil alanların korunmasının ne kadar önemli olduğu da bir kez daha karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda çalışmada sürdürülebilir kentleşme için kentsel yeşil alanların yeterli olmadığı sorunundan yola çıkılarak, Amasya kenti örnekleminde inceleme yapılması amaçlanmıştır. Çalışmada Amasya Merkez'de yer alan yerleşim alanının mekansal gelişim dönemlere göre tarihi kent merkezi, 1960 sonrası gelişme alanı ve 1990 sonrası gelişme alanı olarak üç bölgeye ayrılmıştır. Çalışmada ayrılan bölgelerdeki farklı büyüklükteki ve farklı konumlardaki yeşil alan türlerinin dağılımı incelenerek, mevcutta olan yeşil alanların kişi başı m2 standartlarına uygunluğu araştırılmıştır. Elde edilen bulgularda, Amasya kentinin yıllara bağlı olarak gelişen mahalle ölçeğindeki yeşil alanların planlama standartlarının altında olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca giderek betonlaşma baskısıyla doğal alanların hızla tahrip edilmesi sorunu ile karşı karşıya kaldığı tespit edilmiştir. Sonuç olarak örneklem alan özelinde, kentlerin sürdürülebilir kalkınma hedeflerinden biri olan yeşil alan kapasitelerinin artırılmasına yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Amasya, Kamusal Alan, Kentsel Yeşil Alan, Planlama Standartları, Sürdürülebilir Kentleşme.

Giriş

Hızlı kentleşme ile birlikte artan nüfusun barınma ihtiyacını karşılamak amacıyla gelişen teknolojinin konut yapımında kullanılması ve gelişme alanlarının hızla yerleşime açılması parsellerin kısa sürede betonarme yapıların inşası ile sonuçlanmaktadır (Keleş,2006). Kentler planlanırken kamu yararına ve herkes için evrensel planlama anlayışıyla tasarlanan donatı alanlarının yeterli olmasına dikkat edilmesi gerekmektedir (Tango ve Topçu, 2021:105). Yeşil alanların ihtiyacı karşılamasının özellikle günümüzde yaşanan Covid-19 gibi salgın durumlarında ne kadar önemli olduğu bir kez daha karşımıza çıkmaktadır (Özdede ve ark., 2021:365). Bu çalışmanın da konusunu oluşturan dirençli kentler oluşturulması ve gelecek kuşaklara yaşanabilir kentler bırakılabilmesi için sürdürülebilir kentler günümüzde pek çok çalışmaya konu olmaktadır.

2030 yılı Sürdürülebilir kalkınma hedefleri arasında da 11. hedef olan "Sürdürülebilir Şehir ve Yaşam" başlığı altında "özellikle kadın ve çocuklar, yaşlı insanlar ve engelli insanlar için, güvenli, kapsayıcı ve erişilebilir yeşil ve herkese açık alanlara evrensel erişimin sağlanması" maddesi eklenmiştir (madde 11.7) (UNESCO, 2022). Ayrıca Dünya Sağlık Örgütü yeşil alanların (parklar, spor alanları, ormanlar, doğal çayırar, sulak alanlar veya diğer ekosistemler gibi) herhangi bir kentsel ekosistemin temel bileşeni olduğunu belirterek yeşil alanların kentler için önemini vurgulamaktadır (Dünya Sağlık Örgütü, 2019). Bu maddelerde belirtildiği üzere; sürdürülebilir bir yaşam ve kentleşme için kapsayıcı ve erişilebilir yeşil alanların varlığı hem sağlıklı yaşam koşulları hem temiz bir çevre hem de kullanıcıların yaşam kalitesini artırmak için önemlidir. Ayrıca gelecek kuşaklara yeşil bir çevre bırakmanın kent ekosisteminin sürdürülebilirliği açısından gerekli olduğu açıktır (Farhan ve ark., 2019:58).

Gelecek kuşaklara temiz hava, temiz çevre ve yaşanabilir mekanlar bırakabilmek için kentlerin nefes alma noktaları olan yeşil alan ihtiyacını karşılamak amacıyla tasarlanması ve planlamada belirlenmiş standartları karşılayan kararlar alınması gerekmektedir (Dinç ve ark., 2020). Bu doğrultuda Batı Karadeniz'de bulunan orta ölçekli bir kent olan Amasya Merkez ilçesi üç bölgeye ayrılmıştır. Tarihi kent merkezi, 1960'lı yıllardaki planlanan bölge ve 1990'lı yıllardaki planlanan bölge olmak üzere hızla gelişen kent makro formu içerisinde yeşil alanların incelenmesi ve standartlara uygunluğunun tespit edilmesi çalışmanın amacını oluşturmaktadır. Bu çalışmada;

- Amasya kenti yeşil alan kapasitesi bakımından sürdürülebilir bir kent olma yolunda ne kadar başarılıdır?
- Amasya'da bulunan yeşil alanlar ihtiyacı karşılamakta mıdır?
- Yeşil alan ihtiyacını karşılaması için alınması gereken kararlar nelerdir? sorularına yanıt aramaktadır.

Belirlenen amaç ve problemlere cevap aranması kapsamında ilk olarak kentsel açık yeşil alanlar ve sürdürülebilir kentleşme ile ilgili literatür taraması yapılmıştır. Çalışmanın kuramsal bölümünde yeşil alanların kentlerin, mahallelerin ve semtlerin nüfusuna göre planlama standartlarına yer verilmiştir. Literatür taramasından elde edilen kentsel yerleşimlerde gerekli olan yeşil alan ihtiyacının standart verilerinden yola çıkılarak alan araştırması bölümü kurgulanmıştır. Bu kapsamda Amasya kent merkezinde bulunan mevcut yeşil alanlar haritalar üzerinden tespit edilmiş ve yapılan analizler sonucu elde edilen veriler karşılaştırmalı olarak incelenmiştir.

2. Sürdürülebilir Kentleşme ve Yeşil Alanlar

Sanayi devriminden sonra kentlerin yaşadıkları değişim ve dönüşümler sonucunda hem hızlı kentleşme ve beraberinde gelen nüfus artışı hem de sanayi kentlerinin özelliklerinden biri olan hava ve çevre kirliliği ile kendini gösteren sefalet mahalleleri, kıt olan kaynakların bilinçsizce tüketilmesi, kentlerin hızlı ekonomik büyüme kapsamında hızlı saçaklanıyor olması ve bunun sonucunda betonarme yapıların artması kentlerdeki yeşil alanların varlığını tehdit etmeye başlamıştır (Gül ve Küçük, 2001:28; Sandal ve ark., 2014:157; Yürük, 2022:35). Ayrıca kentsel nüfusun hızlı bir şekilde artması tüm dünya ülkelerinde ciddi tüketim ihtiyaçlarına sebep olmuştur. Tüketim ihtiyaçlarını karşılamak üzere de doğal çevrede insanlığı tehdit edecek tahribatlar yapılmaya başlanmıştır (Sezgin ve Varol, 2012:273-275). Bu endişeler doğrultusunda kentlerin sürdürülebilirliğini sağlamak adına tüm dünya ülkelerinin bir araya geldiği pek çok konferans düzenlenmiş, önemli raporlar oluşturulmuştur. (Kayhan, 2013: 62). Bunlardan ilki 1970 yılında Stockholm Konferansıdır. İlk defa doğal çevrenin korunması gerektiği, kaynakların gelecek kuşaklara aktarımının gidişata dur denmediği takdirde mümkün olmayacağına dair dikkat çeken konuların üstünde durulmuştur (United Nations, 2022). Kısa süre sonra 1987 yılında Brundtland Raporu yayınlanmış ve 'sürdürülebilir kalkınma' yaklaşımını dile getirilmiştir (WCED, 1987). Daha sonra ise 1992 yılında Rio Zirvesi ve Gündem 21 konferansları, 1996 yılında BM İnsan Yerleşimleri Konferansı-Habitat II, 2010 yılında BM Milenyum Zirvesi, 2012 yılında Rio+20 Zirvesi ile doğal çevrenin korunması ve ekonomik gelişmeleri dengeleyen sürdürülebilirlik yaklaşımı öne sürülmüştür (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, 2022; Yılmaz Turgut, 2012:21). 2016 yılında ise Gündem 2030 adı altında 2030 yılı sürdürülebilir kalkınma hedefleri belirlenmiştir (UN-HABITAT, 2020). 1970 yılından günümüze kadar olan süreçte sürdürülebilir kalkınma üzerine pek çok konu tartışılmasına rağmen hala sürekli artan kentleşmenin çevre ve insanlar üzerindeki olumsuz etkilerinin azaltılamamış olması nedeniyle sürdürülebilir kentleşme konusuna dikkat çekilmektedir. 2030 sürdürülebilir kalkınma hedeflerinde kent planlaması ve etkin (sürdürülebilir) arazi kullanım (Karakurt

Tosun, 2013:34-35) kararlarıyla kentlerin sürdürülebilirliğinin sağlanabileceğine dair hedefler konulmuştur. Arazi kullanımında yeşil alanların etkin kullanımı, standartların üstüne çıkarılması, herkes için eşit erişilebilirliğinin sağlanması temiz hava, temiz su ve temiz çevre ile birlikte sürdürülebilir kalkınma hedeflerinden olan "sağlıklı bireyler" hedefine ulaşmak adına itici bir güç olarak nitelendirilebilir (UN-HABITAT, 2020; Özdede ve ark, 2021:367). Bir diğer hedef olan "sürdürülebilir şehir ve yaşam" herkesin yeşil alanlara eşit erişilebilirliğinin sağlanması kentlerdeki mevcut yeşil alanların yeterli olup olmadığının sorgulanmasına sebep olmaktadır.

Son yıllarda kentsel alanlardaki açık alanların iyi planlanmadığından yetersiz olması ve betonarme yapıların artması kentlerde ısı adaları oluşmasına sebep olmaktadır (Güneş ve ark., 2021:31; Erdoğan ve ark, 2022:167). Bu durum kentlerdeki ekolojiyi ve iklimi etkisini bozmakta ve kentleri nefessiz bırakmaktadır (Gül ve Küçük, 2001:31; Ersoy Tonyaloğlu, 2019:2). Yeşil alanlar kentlerde geçirgen yüzeyler oluşturarak ekolojinin sürdürülebilirliğini sağlamaktadır. Bu sebeple kentlerde yeşil alan eksikliğinden dolayı yağmur suları toprağı bulamamakta ve toprağın su tutma kapasitesi de azalmaktadır. Bunun sonucunda hem ekolojik denge bozulmakta hem de toprak tarafından tutulamayan sular sel gibi problemlere neden olduğu görülmektedir (Eşbah Tuncay, 2022:47-55). Kentlerdeki yeşil alanlar; kentlerde temiz bir hava kalitesinin sağlanmasına, kentlerdeki gürültü kirliliğinin önlenmesine ve ekolojik dengenin sağlanmasına yardımcı olarak kentlerin daha yaşanabilir hale gelmesini sağlamaktadır (Karataş ve Kılıç, 2017:64-65). Her yaşa hitap eden kentsel yeşil alanların yanı sıra yaşlılar, gençler ve çocuklar gibi farklı yaş gruplarına hitap eden özel tasarımlarla farklı hedef kitlelerine uygun özelleşen yeşil alanlar tasarlanmalıdır. Kişilerin iş hayatları dışında aileleri, arkadaşları ya da yalnız olarak vakit geçirebilecekleri rekreasyon alanları ile iç içe tasarlanan kentsel yeşil alanların oluşturulması Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisindeki insan psikolojisinin önemli bir basamağı niteliğindedir (Çoban, 2021).

Özetle, yeşil alanlar kentlerin akciğerleridir. Kentsel yeşil alanlar, çok çeşitli büyüklüklere sahip olarak ve farklı işlevlere ayrılmış ekolojik, sosyo-ekonomik ve mekansal olarak kentlerdeki yaşam kalitesini artıran, kentin nefes aldığı noktalarıdır (Türkoğlu ve Kısar Koramaz, 2012:474). Özellikle iyi tasarlanmış yeşil alanlar; kent sakinlerinin güvenli bir şekilde yürüme, spor yapma, günlük aktivitelerini gerçekleştirdikleri dinlenme alanları olarak kullandıkları kamusal alanlar olmaktadır (Wentworth, 2016). Arazi kullanımı düzenlenirken kentlerdeki yapısal ve açık alan dengesinin (doluluk-boşluk) iyi sağlanmış olması gerekmektedir. Bu sebeple kamusal alanlarda olan kentsel açık alanlar özellikle aktif kullanılan kentin temel donatılarından biri olan yeşil alanlar, meydanlar vb. kentsel donatıların insan ölçeğinde tasarlanması

gerekmektedir (Dinç ve ark., 2020:58). Kentlerin sürdürülebilir olmasının yanında kentlerdeki kişi başına düşen yeşil alan miktarının fazla olması, gelişmiş toplum özelliklerinin bir parçası haline geldiği görülmektedir (Karataş ve Kılıç, 2017:61). Pek çok yönetmelik, tüzük ve kanunda kentsel yeşil alanlarla ilgili maddeler yer almaktadır:

3194 sayılı İmar Kanunu'nun uygulanmasına dair olan Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği (MPYY)nde yeşil alanlar;

“Birey ve toplumun kültürel, sosyal ve rekreatif ihtiyaçlarının karşılanması ve sağlıklı bir çevre ile yaşam kalitelerinin artırılmasına yönelik kamu veya özel sektör tarafından yapılanaçık ve kapalı spor tesisleri ile park, çocuk bahçesi, oyun alanı, meydan, rekreasyon alanı gibi açık ve yeşil alanlar” sosyal altyapı alanları olarak tanımlanmıştır (MPYY , 2014).

Ayrıca imar kanununda kent planlamasının temel yapı taşı olan mahallelerde *“..... ile park, oyun alanları, meydan gibi açık alanlar, genel ve bölge otoparkları, spor tesisleri gibi kullanımların olması gerektiği ve planlanan alt merkezlerin birbirleriyle ve ana merkezle bağlantılarının, toplu taşıma, bisiklet ve yaya ulaşımı, açık ve yeşil alan sürekliliği ile sağlanması”* gerekliliğinden söz edilmektedir (MPYY, 2014).

Ek olarak MPYY'de arazi kullanım, ulaşım ve yoğunluk kararlarının alındığı nazım imar planında ise *“park, çocuk bahçesi, oyun alanı, meydan gibi açık alanların mahalle ve semt ölçeğinde merkezlerle birlikte tasarlanması esas”* olduğu (madde 23/4) ve *“açık ve yeşil alan ile diğer sosyal ve teknik altyapı alanlarının bir bütün olarak, erişilebilir şekilde merkezlerle birlikte planlanması”* gerektiği belirtilmiştir (madde 23/5)(MPYY, 2014).

Sonuç olarak özellikle arazi kullanım kararlarının alındığı nazım imar planlarında farklı ölçeklerde kente hizmet edecek yeşil alanların standartlara uygun planlanması ve uygulama imar planlarında yer alarak yaşam kalitesini artırıcı sürdürülebilir kentleşmeye yönelik uygulamaların yapılması amaçlanmaktadır (Dinç ve ark., 2020:59). Nazım imar planlarında alınan kararlar ışığında, uygulama imar planı ile notlarında yeşil alanlara dair planlamalar ve dolayısıyla mimari, kentsel tasarım ve peyzaj uygulamalarıyla kentler daha yeşil, nefes alabilen, yaşanabilir ve kaliteli mekanlara dönüşebileceklerdir. Bu nedenle kentsel yeşil alanların farklı türlerinin ve hizmet ettiği nüfusların incelenmesiyle planlama standartlarına uygunluğunun tartışılması gereklidir. Yeşil alanların sayısı, niteliği ve kapladığı alanların incelenmesiyle birlikte, yetersiz ve niteliksiz yeşil alanlar tespit edilmektedir. Böylelikle yeşil alan eksikliği olan kentlerde herkes için ulaşılabilir ve kaliteli yeşil alanların tasarlanmasının gerekliliği ortaya çıkarılmış olup bu eksikliğin giderilmesi şeklinde olumlu sonuçlanabilecektir.

2.1 Kentsel Yeşil Alanlar

Kentsel yeşil alanlar: Kentsel alanlarda, halkın rekreasyon gereksinimlerini sağlayan, arazi kullanımında işlevleri ve biçimlerine göre farklı ölçek ve nitelikte planlanan ve tasarlanan, ayrıca yapı ve nüfus dağılımının dengelenmesini sağlayan, bazı zamanlarda kentin gelişimini ve saçaklanmasını önlemek için bir sınır niteliğinde kullanılan, kente estetik bir değer de kazandıran, fiziksel çevre kalitesini artıran özellikteki donatılardır. Ek olarak yeşil alanların, kent sakinlerinin yaşadıkları yere ait hissetme duygusunu artıran, sosyal bütünleşmenin sağlanmasında rol oynayan sosyal ağları kuvvetlendiren birtakım toplumsal işlevleri de olduğu görülmektedir (Dunnet ve ark, 2002; Türkoğlu ve Kısar Koramaz, 2012:474).

Açık ve yeşil alanlar fonksiyonel açıdan aktif ve pasif olarak sınıflandırılmıştır (Öztürk ve Özdemir 2013:112). Aktif yeşil alanlar eğlence dinlenme sağlık gibi amaçlarla düzenlenen ve halkın doğrudan kullanımına açık kamusal alanlardır parklar, çocuk bahçeleri ve oyun alanları, spor alanları vb. pasif yeşil alanlar ise halkın doğrudan kullanımından ziyade çevre sağlığı, koruma, estetik gibi amaçlarla düzenlenen kent ormanı, mesire alanları, botanik ve hayvanat bahçeleri, rekreasyon amacıyla yararlanılabilen koruluklar, ağaçlandırma alanları, mezarlıklar vb. yeşil alanlar olarak tanımlanmaktadır (Aydemir ve ark, 2004:285-286).

2.2 Kentsel Yeşil Alanların Kademelenmesi ve Asgari Ölçüleri

Kentsel yeşil alanların kademelenmesi ise konut çevresi çocuk oyun bahçeleri, komşuluk ünitesi parkları (çocuk oyun yerleri, çocuk bahçeleri, oyun alanları, parklar ve spor alanları pasif yeşil alanlar), mahalle parkları, semt parkları, kent parkları, bölge parkları ve milli parklar olmak üzere 7 gruba ayrılmaktadır (Ersoy, 2015:155). Ayrıca yeşil alan sistemlerinin içerisinde incelenen yeşil kamalar, yeşil kuşaklar, yeşil şeritler, yeşil yollar, tarım alanları ve bahçeler, koruluk ve ormanlar, mezarlıklar, koruma alanları, yeşil altyapı olarak kentsel yeşil alanlar olarak yer almaktadır (Burat, 2017:239-246).

Yeşil alan tipleri, hizmet ettikleri nüfusa etkili hizmet yarıçapı ve m²/kişi ve ideal büyüklükleri ile yerleşim yeri iklimsel ve fiziksel özelliklerine göre ülkeden ülkeye hatta kentten kente değişiklik göstermektedir (Öztürk ve Özdemir, 2013:111). MPYY'nin ek-2 tablosunda belirlenmiş olan farklı nüfus gruplarına göre sosyal ve teknik altyapı alanlarına ilişkin standartlar ve asgari alan büyüklüklerine bakıldığında kişi başına 10m²'lik aktif yeşil alan standardı kabul edilmiştir (MPYY,2014). Bu çalışmada ise; Ersoy'un (2015) "Kentsel Planlamada Standartlar" adlı kitabında Tümer (1976), Yıldızcı (1982), Bakan ve Konuk (1987), Türel (1988) ve Emir ve Onsekiz (2007)'den kentsel yeşil alanlara ilişkin standartlar kullanılmıştır (Tablo 1) (Ersoy, 2015:157).

Tablo 1. Yeşil Alan Tiplerine Göre Belirlenmiş Standartlar (Emür ve Onsekiz (2007)'den akt. Ersoy 2015:157).

Parklar	Etkili Hizmet Alan Yarıçapı (w)	Kullanıcıların Yaş Grubu	Kişi Başına Büyüklük (m ² /kişi)	Hizmet Edilen Nüfus	ideal Büyüklük (ha)
Çocuk Bahçesi	200-600	0-3;4-7;8-15	4	Mahalle	0,8-1,6
Spor Alanı	2000	7 ve Üstü	4	Kent Bütünü	0,4-0,6
Mahalle Parkı	500-1.500	Bütün Yaşlar	8-12	3500-5000 Kişi	0,2-0,4
Semt Parkı	1.000-2.500	Bütün Yaşlar	10-20	15.000-30.000	16-40
Kent Parkı	1.000-10.000	Bütün Yaşlar	80	Tüm Kent	4-80
Bölge Parkı	25.000-100.000	Bütün Yaşlar	750-3.000	Bölge	2.00-4.00
Milli Park	Tüm Ülke	Bütün Yaşlar	Değişken	Ülke	Değişken

3. Alan Araştırması: Amasya Kenti Örneğinde Kentsel Yeşil Alanların İncelenmesi

3.1. Çalışmanın Örneklem Alanı

Çalışma kapsamında Orta Karadeniz Bölgesi'nde yer alan bir Anadolu kenti olan Amasya örneklem alan olarak seçilmiştir. Amasya kenti Harşena Dağı'nın güney eteklerinde Yeşilirmak Nehri'nin açtığı dar bir vadiye kurulmuştur. Dağlık bir topografya üzerinde dört tarafı dik kayalıklarla çevrili olan kentin güneybatı ve kuzeydoğu yönünde akan nehir boyunca lineer olarak gelişim göstermiştir.

Şekil 1. Amasya'nın Konumu ve Uydu Görüntüsü, (Google Earth, 2022) (yazarlar tarafından düzenlenmiştir).

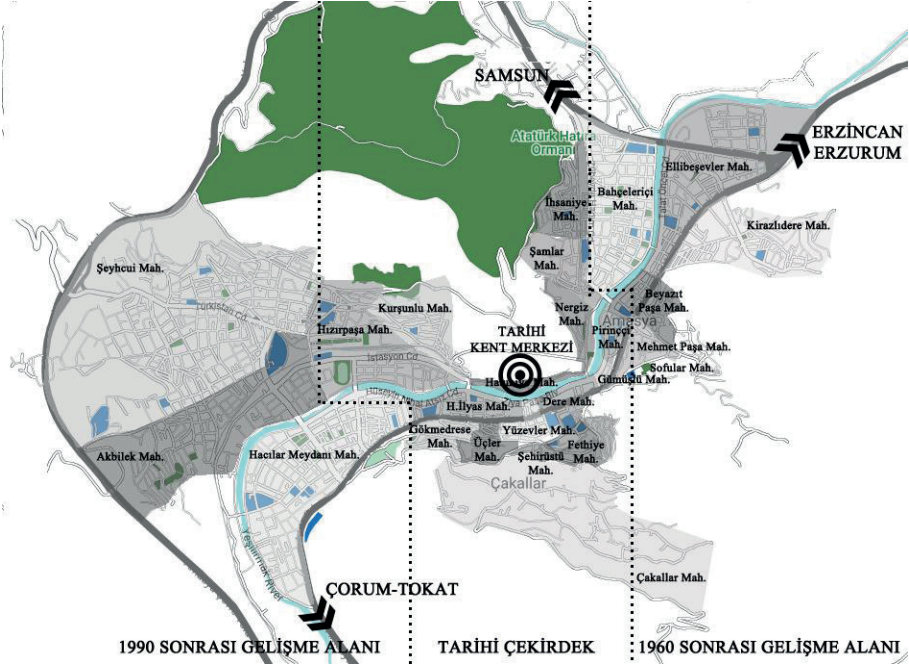
3.2. Çalışmanın Yöntemi

Çalışmada sürdürülebilir kentleşme kapsamında tarihi kent merkezi ve kentsel gelişme alanlarının tasarımı ve planlamasında kentsel yeşil alanların incelenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda örneklem kent olarak seçilen Amasya kent merkezinde yer alan yirmi beş mahalle mekansal gelişme dönemleri baz alınarak üç kısma ayrılmıştır. Çalışma kapsamında belirlenen kısımlarda bulunan yeşil alanların incelenmesi amacıyla birinci kısmı oluşturan tarihi çekirdek dört bölgeye, ikinci kısmı oluşturan 1960 sonrası gelişme alanı (Sarı, 2010:69) iki bölgeye, üçüncü kısmı oluşturan 1990 sonrası gelişme alanı (Sarı, 2010:73) ise dört bölgeye olmak üzere toplam on bölgede inceleme yapılmıştır. Bu bölgelerde bulunan yeşil alanların kapladıkları alan mahalle boyutlarına göre planlama standartları ile karşılaştırılmıştır. Bu kapsamda Amasya Belediyesi (2021) halihazır planında yer alan yeşil alanların kapladıkları alan hesaplanmıştır.

Yeşil alanlarla ilgili karşılaşılan standartlar; Melih Ersoy (2015)'un "Kentsel Planlamada Standartlar" adlı kitabında kentsel alanlarda yeşil alanlarla ilgili çeşitli kaynaklardan derlediği (Tümer, 1976; Yıldızcı, 1982; Bakan ve Konuk 1987; Türel, 1988 ve Emir ve Onsekiz, 2007) parklara ilişkin standartlar kullanılmıştır. (Ersoy, 2015:157). Planlama ölçeğine ek olarak yeşil alanların tasarımları mimari ve kentsel tasarım ölçeğinde incelenmiştir. Sonuç olarak Amasya'nın kentsel yeşil alanlarının sürdürülebilirliği ve sürekliliği bağlamında öneri kentsel yeşil alan haritası oluşturulmuştur.

3.3. Örneklem Alandaki Kentsel Yeşil Alanların Dağılımı

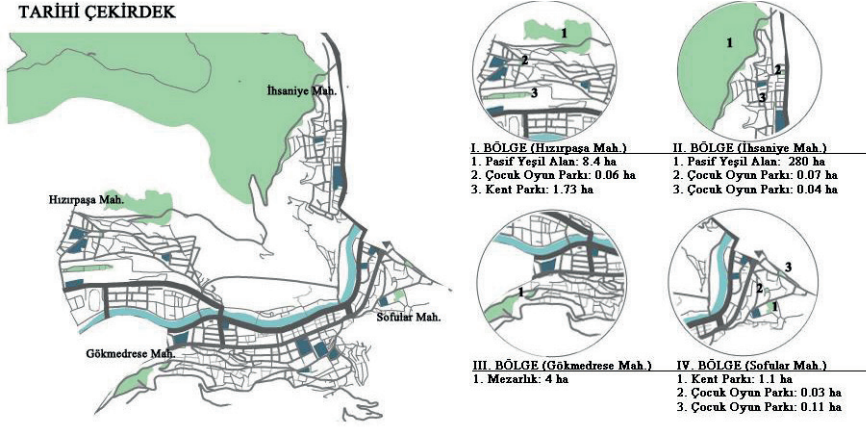
Çalışma kapsamında birinci kısım 1960'lı yıllara kadar yapılaşmanın bulunduğu çok katmanlı yapılaşmanın bulunduğu tarihi kent merkezi ve çevresi tarihi çekirdek olarak belirlenmiştir. Tarihi çekirdek olarak adlandırılan birinci kısım; Hatuniye, Dere, Yüzevler, Üçler, Fethiye, Gökmedrese, Şehirüstü, Hacı İlyas, Gümüşlü, Pirinççi, Sofular, Nergiz, İhsaniye, Şamlar, Kurşunlu ve Hızırpaşa Mahallesi olmak üzere on altı mahalleden oluşmaktadır. Tarihi kent merkezinin kuzeydoğu yönünde bulunan alanın imara açılmasıyla 1960 yılı sonrasında Amasya'nın kentsel gelişme alanı Bahçeleriçi, Ellibeşevler ve Kirazlıdere Mahallesi ikinci kısmı oluşturmaktadır. Tarihi çekirdeğin batı ve güneybatısında bulunan alanın 1990 yılı sonrasında Amasya'nın kentsel gelişme alanı Şeyhcuı, Akbilek ve Hacılar Meydanı Mahallesi ise örneklemin üçüncü kısmını oluşturmaktadır.

Şekil 2. Amasya'nın Kentsel Gelişme Alanları (Yazarlar tarafından oluşturulmuştur)

3.3.1 Tarihi Çekirdeğin İncelenmesi

Tarihi çekirdekte bulunan on altı mahallenin kentsel yeşil alanları dört bölgede incelenmiştir. Amasya halihazır planından (Amasya Belediyesi, 2021) elde edilen verilere göre; Hızırpaşa Mahallesi'nde bulunan yeşil alanları temsil eden I. Bölge'de 8.4 ha pasif yeşil alan, 0.06 ha çocuk oyun parkı ve 1.73 ha kent parkı bulunmaktadır. İhsaniye Mahallesi'nde bulunan yeşil alanların incelendiği II. Bölge'de 280 ha pasif yeşil alan ile 0.07 ha ve 0.04 ha çocuk oyun parkı bulunmaktadır. Gökmedrese Mahallesi'ndeki yeşil alanların olduğu III. Bölge'de 4 ha pasif yeşil alan olarak adlandırılabilen mezarlık vardır. Sofular Mahallesi'ndeki yeşil alanları ifade eden IV. Bölge'de ise 1.1 ha kent parkı ile 0.003 ha ile 0.11 ha çocuk oyun parkı yer almaktadır. Tarihi çekirdekte bulunan yeşil alanlar incelendiğinde; 292.4 ha pasif yeşil alan, 0.31 ha çocuk oyun parkı ve 2.83 ha kent parkı yer almaktadır. Tarihi çekirdek yapılaşma alanı 238 ha iken, pasif yeşil alanlarla birlikte toplam 526 ha alan kaplamaktadır.

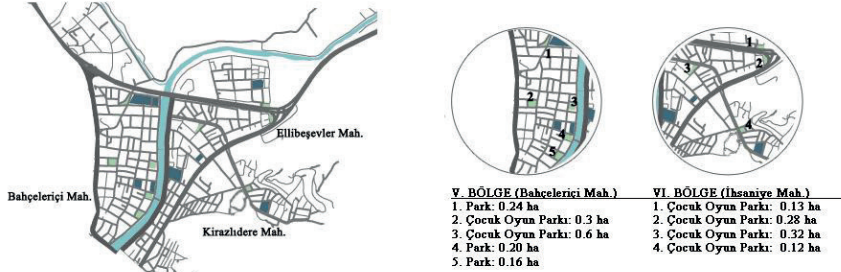

Şekil 3. Tarihi Çekirdek Kentsel Yeşil Alanların Analizi (Yazarlar tarafından oluşturulmuştur)

3.3.2 1960 Yılı Sonrası Gelişme Alanının İncelenmesi

1960 yılı sonrası gelişme alanında bulunan üç mahalle iki bölgeye ayrılarak kentsel yeşil alanları araştırılmıştır. Amasya halihazır planından (Amasya Belediyesi, 2021) elde edilen verilere göre; Bahçeleriçi Mahallesi'nde bulunan yeşil alanları temsil eden V. Bölge'de 0.6 ha park ve 0.9 ha çocuk oyun parkı yer alırken; Ellibeşevler Mahallesi'nde yer alan VI. Bölge'de ise 0.85 ha çocuk oyun parkı bulunmaktadır. Bu bölgede toplam 2.35 ha park ve çocuk oyun parkı bulunurken, yapılaşma alanı 181 ha alan kaplamaktadır.

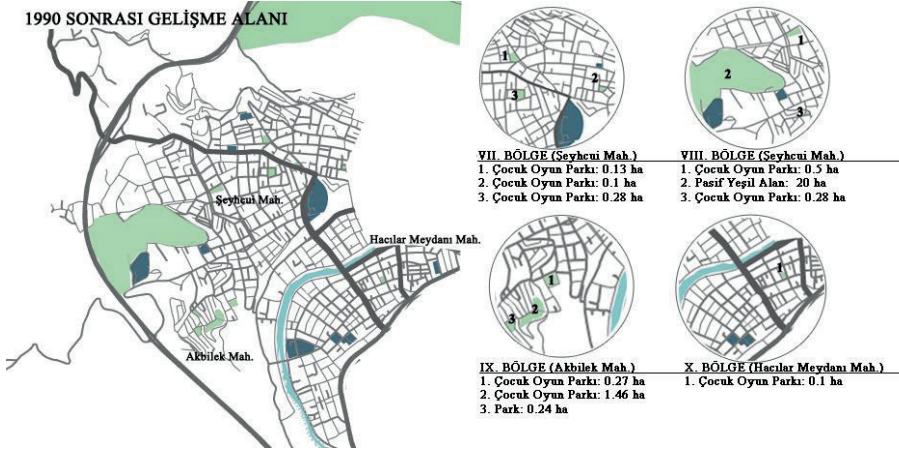
1960 SONRASI GELİŞME ALANI

Şekil 4. 1960 Yılı Sonrası Gelişme Alanı Kentsel Yeşil Alanların Analizi (Yazarlar tarafından oluşturulmuştur).

3.3.3 1990 Yılı Sonrası Gelişme Alanının İncelenmesi

1990 yılı sonrası gelişme alanında bulunan üç mahalle dört bölgeye ayrılarak kentsel yeşil alanlar incelenmiştir. Amasya halihazır planından (Amasya Belediyesi, 2021) elde edilen verilere göre; Şeyhcuî Mahallesi'nde bulunan yeşil alanları temsil eden VII. Bölge'de 0.51 ha çocuk oyun parkı, VIII. Bölge'de 0.78 ha çocuk oyun parkı ile 20 ha pasif yeşil alan yer almaktadır. Akbilek Mahallesi'nde bulunan yeşil alanları ifade eden IX. Bölge'de 1.73 ha çocuk oyun parkı ile 0.24 ha park bulunurken, Hacılar Meydanı Mahallesi'ndeki yeşil alanları gösteren X. Bölge'de 0.1 ha çocuk oyun parkı olduğu tespit edilmiştir. Bu bölgede 3.36 ha park ve çocuk oyun parkı ile 20 ha pasif yeşil alan olmak üzere toplam 23.36 ha yeşil alan bulunurken, yapılaşma alanı 368 ha alan kaplamaktadır.

Şekil 5. 1990 Yılı Sonrası Gelişme Alanı Kentsel Yeşil Alanların Analizi (Yazarlar tarafından oluşturulmuştur).

3.4. Bulguların Değerlendirilmesi

Çalışma kapsamında incelenen yeşil alanlar lekeler halinde ayrı ayrı küçük parçalar halinde yer almaktadır. Kentsel sürdürülebilir yeşil alanların yeşil bantlar şeklinde bütünlük arz eden şekilde yer alması gerekmesine rağmen, Amasya kent merkezindeki yeşil alanlar dağınık ve plansız şekilde konumlandığı görülmektedir.

Analizler sonucunda elde edilen verilere göre; mahalle bazında yapılan incelemeler sonucunda Amasya'da bulunan yeşil alanlar aktif ve pasif yeşil alanlar olmak üzere iki kategoride sınıflandırılabilir. Sonuçlara göre; Hızırpaşa Mahallesi'nde 1.79 ha aktif, 8.4 ha pasif yeşil alan; İhsaniye Mahallesi'nde 1.11 ha aktif yeşil alan, 280 ha pasif yeşil alan; Gökmedrese Mahallesi'nde 4 ha pasif yeşil alan; Sofular Mahallesi'nde 1.24 ha aktif yeşil alan; Bahçelerici

Mahallesi'nde 1.5 ha aktif yeşil alan; Ellibeşevler Mahallesi'nde 0.85 ha aktif yeşil alan; Şeyhcu Mahallesi'nde 1.29 aktif yeşil alan; 20 ha pasif yeşil alan; Akbilek Mahallesi'nde 1.97 ha aktif yeşil alan; Hacılar Meydanı Mahallesi'nde ise 0.1 ha aktif yeşil alan bulunduğu tespit edilmiştir. Amasya'da çocuk oyun alanları, mahalle parkları ve kent parkları olarak nitelendirilen aktif yeşil alanlar 8.85 ha iken; herkesin kullanımına açık olmasına rağmen, kullanımı sınırlı olan hatıra ormanları, mezarlıklar, ağaçlandırılmış alanlar ve devlet ormanlarının yer aldığı pasif yeşil alanlar ise 312.4 ha'dır (Tablo 2).

Tablo 2. Mahallelere Göre Aktif ve Pasif Yeşil Alanların Dağılımı.

Kısım	Bölge	Kentsel Yeşil Alan	Alan (ha)	Toplam		
I.KISIM: Tarihi Çe- kirdek	I. Bölge (Hızır- paşa Mah.)	Kent Ormanı	8.4	8.4	Pasif Yeşil Alan	
		Çocuk Oyun Parkı	0.06	1.79	Aktif Yeşil Alan	
		Kent Parkı	1.73			
	II. Bölge (İhsani- ye Mah.)	Kent Ormanı	280	280	Pasif Yeşil Alan	
		Çocuk Oyun Parkı	0.07	0.11	Aktif Yeşil Alan	
		Çocuk Oyun Parkı	0.04			
	III. Bölge (Gök- medrese Mah.)	Mezarlık	4	4	Pasif Yeşil Alan	
		IV. Bölge (Sofu- lar Mah.)	Kent Parkı	1.1	1.24	Aktif Yeşil Alan
			Çocuk Oyun Parkı	0.03		
	Çocuk Oyun Parkı		0.11			
	II.KISIM: 1960 Sonra- sı Gelişme Alanı	V. Bölge (Bah- çeleriçi Mah.)	Park	0.24	1.5	Aktif Yeşil Alan
			Çocuk Oyun Parkı	0.3		
Çocuk Oyun Parkı			0.6			
Park			0.20			
VI. Bölge (Elli- beşevler Mah.)		Park	0.16	0.85	Aktif Yeşil Alan	
		Çocuk Oyun Parkı	0.13			
		Çocuk Oyun Parkı	0.28			
		Çocuk Oyun Parkı	0.32			
		Çocuk Oyun Parkı	0.12			

III. KISIM: 1990 Sonrası Gelişme Alanı	VII. Bölge (Şeyh- hcai Mah.)	Çocuk Oyun Parkı	0.13	1.29	Aktif Yeşil Alan
		Çocuk Oyun Parkı	0.1		
		Çocuk Oyun Parkı	0.28		
	Çocuk Oyun Parkı	0.5			
	VIII. Bölge (Şeyh- hcai Mah.)	Çocuk Oyun Parkı	0.28	20	Pasif Yeşil Alan
		Kent Ormanı	20		
	IX. Bölge (Akbi- lek Mah.)	Çocuk Oyun Parkı	0.27	1.97	Aktif Yeşil Alan
		Çocuk Oyun Parkı	1.46		
		Park	0.24		
	X. Bölge (Hacı- lar Mey. Mah.)	Çocuk Oyun Parkı	0.1	0.1	Aktif Yeşil Alan

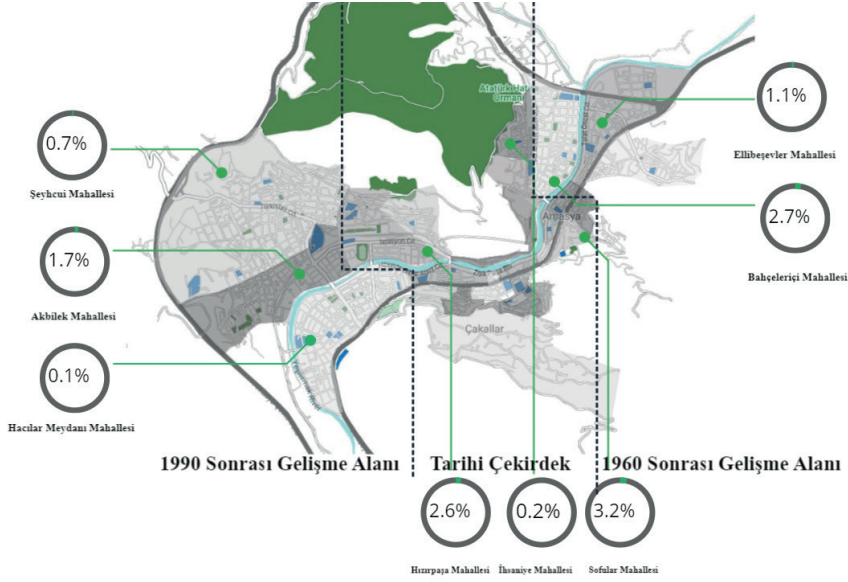
Amasya'nın kentsel yeşil alanlarının analizleri sonucunda elde edilen veriler kentsel planlama standartlarına göre TÜİK verilerine göre elde edilen Amasya Merkez İlçe mahalle nüfusları karşılaştırılmıştır (TÜİK,2022). Çalışmanın literatür araştırması bölümünde verilen planlama standartlarına göre çocuk parkı 0.8-1.6 ha, kent parkı 4-80 ha, mahalle veya semt parkı ise 2-4 ha alanda tasarlanması gereklidir. Bu kapsamda çocuk parkları değerlendirildiğinde Hızırpaşa, Gökmedrese, Sofular, Bahçeleriçi, Şeyhcai ve Hacılar Meydanı Mahallesi'nde bulunan çocuk parklarının mevcut alanı standartlara göre gerekli alana göre yetersiz iken; İhsaniye, Ellibeşevler ve Akbilek Mahallesi'nde yeterlidir. Kent parkları değerlendirildiğinde ise; Amasya kent ölçeğinde yer alan Hızırpaşa ve Sofular Mahallesi'nde bulunan kent parklarının her ikisinin de standartların altında kaldığı görülmektedir (Tablo 3).

Tablo 3. Standartlara Göre Mahallelerin Yeşil Alanların Yeterliliği

Bölge / Mahalle	Nüfus (kişi)	Mevcut Adet	Gerekli Alan(ha)	Mevcut Alan(ha)	Değerlendirme
I. Bölge	5936	1 Çocuk Parkı	0.8-1.6	0.06	Yetersiz
(Hızırpaşa Mah.)		1 Kent Parkı	4-80	1.73	Yetersiz
II. Bölge	2420	2 Çocuk Parkı	0.8-1.6	0.11	Yeterli
(İhsaniye Mah.)					
III. Bölge	1151	0 Çocuk Parkı	0.8-1.6	0	Yetersiz
(Gökmedrese Mah.)					
IV. Bölge	349	2 Çocuk Parkı	0.8-1.6	0.24	Yetersiz
(Sofular Mah.)		1 Kent Parkı	4-80	1.1	Yetersiz
V. Bölge	11539	3 Park	6-12	0.6	Yetersiz
(Bahçeleriçi Mah.)					
VI. Bölge	9756	4 Çocuk Parkı	0.8-1.6	0.85	Yeterli
(Ellibeşevler Mah.)					
VII.ve VIII Bölge (Şeyhcu Mah.)	24.489	5 Çocuk Parkı	0.8-1.6	0.78	Yetersiz
IX. Bölge	9559	2 Çocuk Parkı	0.8-1.6	1.73	Yeterli
(Akbilek Mah.)		1 Park	2-4	0.24	Yetersiz
X. Bölge	15612	1 Çocuk Parkı	0.8-1.6	0.1	Yetersiz
(Hacılar Mey. Mah.)					

Çalışmada yapılan analizlerden elde edilen bulgular değerlendirildiğinde; mahallelerin yüzölçümlerine göre yeşil alan oranı tespit edilmiştir. Mahallelerin yüzölçümüne göre aktif yeşil oranları Hızırpaşa Mahallesi'nde %2.6; İhsaniye Mahallesi'nde %0.2; Sofular Mahallesi'nde %1.24; Bahçeleriçi Mahallesi'nde %2.7; Ellibeşevler Mahallesi'nde %1.1; Şeyhcu Mahallesi'nde %0.7;

Akbilek Mahallesi'nde %1.7; Hacılar Meydanı Mahallesi'nde ise %0.1 olarak belirlenmiştir. Mahalleler birbiri ile kıyaslandığında aktif yeşil alan oranına göre Sofular Mahallesi birinci, Bahçeleriçi Mahallesi ikinci ve Hızırpaşa Mahallesi üçüncü sırada yer almaktadır. Aktif yeşil alan oranına göre Hacılar Meydanı Mahallesi ise sonuncu sırada yer almaktadır (Şekil 6).

Şekil 6. Amasya Mahallelerinin Yüzölçümüne Göre Aktif Yeşil Alan Oranı (Yazarlar tarafından oluşturulmuştur).

Mahallede yer alan aktif yeşil alanların kapladıkları alanın (m²) mahalle nüfusuna oranı, kişi başına düşen yeşil alan büyüklüğünü ifade etmektedir. Bu kapsamda mahalle bazlı kişi başına düşen yeşil alan büyüklüğü incelendiğinde; Hızırpaşa Mahallesi'nde 3 m²/kişi; İhsaniye Mahallesi'nde 0.5 m²/kişi; Sofular Mahallesi'nde 35.5 m²/kişi; Bahçeleriçi Mahallesi'nde 1.3 m²/kişi; Ellibeşevler

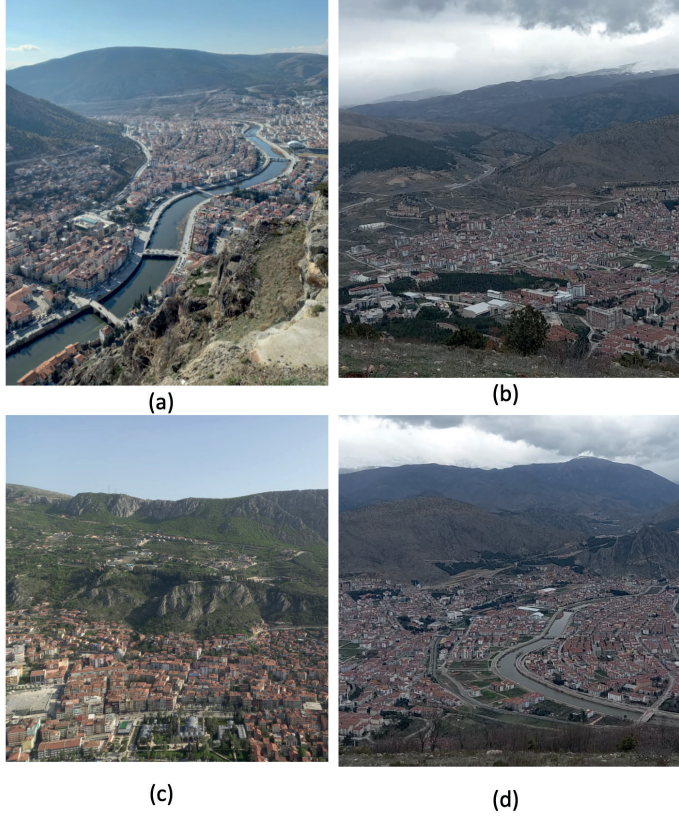
Mahallesi'nde 0.9 m²/kişi; Şeyhcu Mahallesi'nde 0.5 m²/kişi; Akbilek Mahallesi'nde 2 m²/kişi; Hacılar Meydanı Mahallesi'nde ise 0.06 m²/kişi olarak belirlenmiştir (Tablo 4).

Tablo 4. Standartlara Göre Mahallelerin Yeşil Alan Oranları.

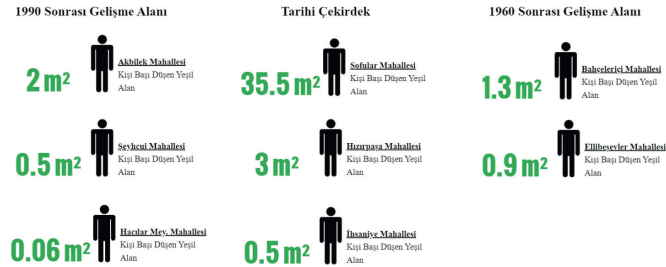
Kısım	Bölge (Mahalle)	Yüzölçümü (ha)	Nüfus	Aktif Yeşil Alan (ha)	Aktif Yeşil Alan Oranı	Kişi Başına Büyüklük (m ² /kişi)
I. KISIM:	I. Bölge (Hızırpaşa Mah.)	68	5936	1.79 Aktif Yeşil Alan	%2.6	3
	Tarihi Çekirdek II. Bölge (İhsaniye Mah.)	65	2420	0.11 Aktif Yeşil Alan	%0.2	0.5
	IV. Bölge (Sofular Mah.)	39	349	1.24 Aktif Yeşil Alan	%3.2	35.5
II. KISIM:	V. Bölge (Bahçeleriçi Mah.)	56	11539	1.5 Aktif Yeşil Alan	%2.7	1.3
1960 Sonrası Gelişme Alanı	VI. Bölge (Ellibeşevler Mah.)	78	9756	0.85 Aktif Yeşil Alan	%1.1	0.9
III. KISIM:	VII.ve VIII Bölge (Şeyhcu Mah.)	188	24.489	1.29 Aktif Yeşil Alan	%0.7	0.5
	1990 Sonrası Gelişme Alanı IX. Bölge (Akbilek Mah.)	117	9559	1.97 Aktif Yeşil Alan	%1.7	2
	X. Bölge (Hacılar Mey. Mah.)	97	15612	0.1 Aktif Yeşil Alan	%0.1	0.06

Kişi başına düşen yeşil alan büyüklüğüne göre Sofular Mahallesi birinci, Hızırpaşa Mahallesi ikinci, Akbilek Mahallesi üçüncü sırada yer almaktadır. Kişi başı aktif yeşil alan büyüklüğüne göre; Hacılar Meydanı Mahallesi ise sonuncu sırada bulunurken, İhsaniye ve Şeyhcu Mahallesi sondan ikinci sıradadır. Amasya kentine kuş bakışı bakıldığında da yeşil alanların betonarme yapılaşmanın içerisindeki eksikliği gözlemlenmektedir (Şekil 7).

Kentsel Yeşil Alanları Sürdürülebilir Kentleşme Üzerinden Okumak:
Amasya Kenti Örneği

Şekil 7. (a) Tarihi Çekirdek ve 1960 Sonrası Gelişen Kent Görünümü, (B) 1990 Sonrası Gelişme Alanlarından Biri Olan Şeyhcu Mahallesi, (C) Tarihi Çekirdek, (D) 1990 Sonrası Gelişme Alanı Olan Hacılar Meydanı Mahallesi, Akbilek Mahallesi, Şeyhcu Mahallesi Kent Görünümü (Özdemir, 2022).

Şekil 8. Amasya Mahallelerinin Kişi Başına Düşen Aktif Yeşil Alan Büyüklüğü (Yazarlar tarafından oluşturulmuştur).

MPYY’de belirlenmiş kişi başına düşen aktif yeşil alan büyüklüğü 10m²’dir (MPYY, 2014). buna göre şekil 8’de gösterilen bulgulara göre Sofular mahallesi dışında kalan diğer mahallelerin asgari büyüklük ve standartları karşılamadığı görülmektedir. Sofular Mahallesi’nde ise kent parkı niteliğinde olan Pirlar Parkının bulunması etkilidir (Şekil 8).

Sonuç ve Öneriler

Özellikle son yıllarda tüm dünyanın içinde bulunduğu Covid-19 salgını ve sonrası koşullarında insanların açık yeşil alanlara ihtiyacının ne derece önemli olduğu bir kez daha karşımıza çıkmaktadır. Salgından sonra sürdürülebilir kentleşme ölçütlerinden biri olan kentsel yeşil alanların önemi gündeme alınmıştır. Özellikle konut alanlarının çevresinde yer alan yeşil alanların, kentin içerisine yeşil kuşak, yeşil kama veya yeşil ağ sistemleri yoluyla entegre edilmesi ve farklı ölçü ve büyüklüklerde tasarlanan yeşil alanların birbirleriyle bağlantıları kurularak tüm kent kullanıcıları için erişilebilir hale getirilmesi gerekmektedir.

Çalışmada elde edilen bulgular doğrultusunda kentsel yeşil alanların korunması ve tasarlanması ile ilgili öneriler şunlardır:

- Kent genelinde konumları bakımından dağınık konumda bulunan yeşil alanlar birbirleriyle entegre edilerek bütünleştirilmeli ve yeşil alan sistemlerinde süreklilik oluşturulmalıdır.
- Amasya ili başta olmak üzere içinden akarsu geçen kentlerde nehir kıyısında yeşil kuşaklar oluşturulmalı ve rekreasyon alanları olarak tasarlanmalıdır.
- Çalışma kapsamında yeşil alanların standardın altında olduğu bölgelerde yeni yeşil alanlar planlanmalıdır.
- Mevcut yeşil alanlar ve çocuk oyun alanları yeşil alan olarak görülmesine rağmen nitelikli mekanlar değildir. Çocuk oyun alanları ve spor alanları betonlaşmadan uzaklaştırılarak ağaçlandırılmalıdır.
- Yeşil alanlar erişilebilir olmalı ve herkes için uygun, ortak yeşil alanlar tasarlanmalıdır. Bunun yanı sıra yaşlılar, gençler, kadınlar ve çocuklar için özelleşen yeşil alanlar planlanmalıdır.
- Rekreasyon alanları ile yeşil alanlar birlikte düşünülmeli ve aktif yeşil alanlar artırılmalıdır.
- Meydanlar, bulvarlar ve geniş caddeler gibi kentsel açık alanlar ile kamusal alanlar yeşil alanlarla birleştirilmelidir.
- İlkokul, ortaokul, lise ve üniversite gibi eğitim kurumları ile kentsel yeşil sistem entegre edilmelidir.

- Konut alanları ile yeşil alanlar yakın konumda olmalı, komşuluk birimlerinde etkin kullanıma açık güvenli mahalle ve semt parkları yer almalıdır.
- İmar planı uygulamalarında yeşil alanlar, yerel yönetimlerin oy kaygısı ve kentsel rantlar doğrultusunda gözden çıkarılmamalı standartlara uygun olarak planlanmalıdır.

Bu çalışma ile yerel yönetimlerin ve yöre halkının Amasya kentinin gelecek kuşaklara yaşanabilir bir kent olarak aktarılması ile ilgili ilgilerini çekerek; Orta ölçekli bir Karadeniz kenti olan Amasya kenti özelinde yeşil alanların yok olma tehlikesi ile karşı karşıya olduğuna dikkat çekmek amaçlanmıştır. Amasya kenti gibi içinden akarsu geçen kentler yeşil alan kapasiteleri bakımından diğer kentlere nazaran daha fazla etkin alan kullanımına sahiptir. Özellikle yollar ve kıyı alanlarının rekreasyon alanları olarak kullanılması, kent içinde var olan mevcut yeşil alanların korunması ve halkın bu konuda bilinçlendirilmesi ile sürdürülebilir kentleşmenin katılımcılık anlayışından yola çıkılarak kamusal alanların tahrip edilmesine yönelik uygulama sorunlarının çözümüne yönelik çalışmalar yapılmasının sağlanabileceği düşünülmektedir.

Kaynakça

Amasya Belediyesi, 2021, Amasya Kenti Halihazır Planı.

Aydemir, Ş., Erkonak Aydemir S., Şen Beyazlı D., Ökten N., Öksüz A. M., Sancar C., Özyaba M. ve Aydın Türk y.(2004). *Kentsel Alanların Planlanması ve Tasarımı*. Akademi Yayınevi. Trabzon.

Burat, S. (2017) *Kentsel Açık alanlar ve Planlama, Kent Planlama*, 1. Baskı 231-251, Ankara:İmge Kitabevi.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı (2022). *Habitat konferansları*, <https://habitat.csb.gov.tr/habitat-konferanslari-i-5746> (E.T. 19.11.2022)

Çoban, G. S. (2021). "Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi Kendini Gerçekleştirme Basamağında Gizil Yetenekler". *European Journal of Educational and Social Sciences*, 6(1), 111–118.

Dinç G., Gül A. ve Çağla Aydemir Ç., (2020) "Kentsel Açık ve Yeşil Alan Tipolojileri ve Sistemlerinin İmar Planı Sürecine Entegrasyonu", H.Altınçekiç ve S.Tunçel (Ed.) *İstanbul Senin:İstanbul Yeşil Alanlar Çalıştayı Bildiri Kitabı*, Kültür Sanat Basımevi, ISBN 978-605-9492-58-4

Dunnett, N., Swanwick, C., Woolley, H., for Transport, L. G., the Regions, ve of Sheffield. Department of Landscape, U. (2002). "Improving Urban Parks, Play Areas and Green Spaces". *Department for Transport, Local Government and the Regions*.

Dünya Sağlık Örgütü, (2019). Urban green spaces and health Urban green spaces and health <https://www.who.int/sustainable-development/cities/health-risks/urban-green-space/en/> (E.T: 12.12.2022).

Erdoğan, G., Simsar, S. , Sakal, S. D. , Kor, Ö. , Kardoğan, G. , Parıltı, C. , Kaya, Y. D. Ve Gündoğdu, B. (2022). "Dirençli Şehirler Tasarlamak: Uygulama Kılavuzu Arayışı İzmir-Torbalı Örneği". *Çevre Şehir ve İklim Dergisi*, 1 (2) , 165-202 <https://dergipark.org.tr/tr/pub/csid/issue/72150/1125570>

Ersoy M., (2015) *Kentsel planlamada standartlar*, 1. Baskı, İstanbul:Ninova yayıncılık,

Ersoy Tonyaloğlu, E. (2019). "Kentleşmenin Kentsel Termal Çevre Üzerindeki Etkisinin Değerlendirilmesi, Efeler ve İncirliova (Aydın) Örneği". *Türkiye Peyzaj Araştırmaları Dergisi*, 2 (1) , 1-13 . <https://dergipark.org.tr/tr/pub/peyad/issue/47375/476403>

Eşbah Tunçay, H. (2022). "İklim Dostu Şehircilik Bağlamında Suya Duyarlılık". *Çevre Şehir ve İklim Dergisi* 1 (2) , 41-58 . <https://dergipark.org.tr/tr/pub/csid/issue/72150/1144310>

Farhan, Y. ve Al-Shawamreh, S. (2019). "Impact of Rapid Urbanization and Changing Housing Patterns on Urban OpenPublic Spaces of Amman, Jordan: A GIS and RS Perspective".. *Journal of Environmental Protection*, 10, 57-79. DOI: 10.4236/jep.2019.101005.

Gül, A. ve Küçük, V., 2001, "Kentsel açık yeşil alanlar ve Isparta kenti örneğinde irdelenmesi", *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, (2): 27-48.

Güneş, C. , Pekkan, E. ve Tün, M. (2021). "Eskişehir Kent Merkezinde Yer Alan Üniversite Kampüslerindeki Kentsel Isı Adası Etkilerinin Landsat-8 Uydu Görüntüleri Üzerinden Araştırılması". *Ulusal Çevre Bilimleri Araştırma Dergisi*, 4 (1), 22-32. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ucbad/issue/60915/866882>

Karakurt Tosun, E. (2013). "Sürdürülebilir kentsel gelişim sürecinde kompakt kent modelinin analizi". *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(1), 103–120.

Karataş, A., ve Kılıç, S. (2017). "Sustainable Urban Development and Green Areas". *SİYASAL: Journal Political Sciences*, 26(2), 53–78. <https://doi.org/10.26650/siyasal.2017.26.2.0003>

Kayhan, A. K. (2013). "A Review of United Nations Environment Program". *Public and Private International Law Review*, 33(1), 61–90.

Keleş, R. (2006). *Kentleşme Politikası*, 9. Baskı, Ankara:İmge Kitabevi.

MPYY (2014). *Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği*, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=19788&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5> (E.T. 19.11.2022)

Özdede, S. , Hazar Kalonya, D. ve Aygün, A. (2021). "Pandemi Sonrası Dönemde Kişi Başına Düşen Kentsel Yeşil Alan İhtiyacını Yeniden Düşünmek". *İdealkent , Post COVID-19 Effects on Urban Public Spaces*, 362-388 . DOI: 10.31198/idealkent.843386

Özdemir, Z., (2022), Kişisel arşiv.

Öztürk, S. ve Özdemir Z. (2013). "Kentsel Açık ve Yeşil Alanların Yaşam Kalitesine Etkisi "Kastamonu Örneği"" . *Kastamonu University Journal of Forestry Faculty*, 13 (1) , 109-116 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kastorman/issue/17231/179963>

Sandal, E. K. ve Karademir, N. (2014). "Kahramanmaraş'ta Yeşil Alanların Yeterliliği İle Halkın Beklentilerinin ve Bilinç Düzeyinin Belirlenmesi", *Doğu Coğrafya Dergisi*, 18 (29), 155-176 . <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunidcd/issue/2457/31312>

Sarı, T., (2010). *Türkiye'de Kent Planlaması ile Değişen Konut Üretim Sürecinin İncelenmesi: Amasya Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.

Sezgin, D., ve Varol, Ç. (2012). "Ankara'daki kentsel büyüme ve Saçaklanmanın Verimli Tarım Topraklarının Amaç Dışı Kullanımına Etkisi". *Metu Journal of the Faculty of Architecture*, 29(1), 273–288. <https://doi.org/10.4305/METU.JFA.2012.1.15>

Tango, U. ve Topçu, M. (2021). "Kentsel Donatı Alanlarının Erişilebilirlik Analizi: Mardin Kızıltepe Örneği". *Türkiye Coğrafi Bilgi Sistemleri Dergisi*, 3 (2) , 104-115 . <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tucbis/issue/65820/944795>

TÜİK (2022). *Amasya İlçe Mahalle Nüfusları*, www.tuik.gov.tr (E.T. 18.10.2022)

Türkoğlu, H. ve Kısar Koramaz, E. (2012). "Yaşam kalitesi ve kentsel yeşil alanlar". M. Ersoy (Ed.), *Kentsel planlama (Ansiklopedik Sözlük)* içinde (s. 474–475). İstanbul: Nivona Yayıncılık.

UN-HABITAT, (2020). "Sustainable development goals", https://unhabitat.org/sites/default/files/2020/06/sustainable_development_goals_summary_version.pdf, (E.T. 18.11.2022).

UNESCO (2022). "Sürdürülebilir kalkınma hedefleri", <https://www.unesco.org.tr/Pages/108/219/Sürdürülebilir-Kalkınma-2030-Hedefleri-İhtisas-Komitesi> (E:T 18.11.2022)

United Nations (2022). "United Nations Conference on the Human Environment", 5-16 June 1972, Stockholm <https://www.un.org/en/conferences/environment/stockholm1972> (E.T. 14.12.2022).

WCED, (1987). "Our Common Future World Commission on Environment and Development", Oxford :Oxford University Press.

Wentworth, J. (2016). *Green space and health*, report, <https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/POST-PN-0538/POST-PN-0538.pdf> (E.T. 19.11.2022).

Google Earth (2022). Amasya, www.earth.google.com (E.T. 20.09.2022)

Yılmaz Turgut, N. (2012). *Çevre Politikası ve Hukuku*. 2. Baskı, Ankara: İmaj Yayınevi.
Yürük D., (2022). *Üretken Peyzajın Ketli Hali*, M. Erdem Kaya (Ed.)Peyzajı Açmak, İstanbul: Yem Yayınları.